

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Гуманітарний факультет

Кафедра психології та педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри психології та педагогіки

к. психол. н., доцент

підполковник

Станіслав ЛАРІОНОВ

_____ 20__ р.

СИЛАБУС

Практикум з загальної психології

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ бакалаврський

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 Соціальні та поведінкові науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 Психологія

Розглянуто та ухвалено на засіданні кафедри

Протокол від 22.06.2020 р. № 9.

Харків 2020

Інформація про викладача	
Прізвище, ім'я, по батькові	Шевченко Вікторія Василівна
Наукова ступінь	-
Вчене звання	-
Посада	Старший викладач кафедри психології та педагогіки
Місце роботи	Національна академія Національної гвардії України
Адреса кафедри	61001, м. Харків, майдан Захисників України, 3
Контакти	0965427065
E-mail	shevchenko_viktoriyav@ukr.net
Консультації	
Час	Два рази на місяць відповідно до графіка консультацій
Місце	Навчальна аудиторія

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 “Соціальні та поведінкові науки”	Цикл професійної підготовки
Блоків змістових модулів –	Спеціальність: 053 “Психологія”	Рік підготовки:
Змістових модулів – 5		2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр
(назва)		1,2 -й
Загальна кількість годин - 120		Лекції
	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	12 год.
		Практичні, семінарські
		34 год.
		Контрольні
		2 год.
		Самостійна робота

		48 год.
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Предмет вивчення навчальної дисципліни «Практикум з загальної психології» є теорія, принципи та інструменти оцінки та вимірювання індивідуально-психологічних особливостей особистості.

Міждисциплінарні зв'язки з дисциплінами: практикум з загальної психології тісно пов'язаний з вивченням таких навчальних дисциплін, як: загальна психологія, вікова психологія, основи психологічного консультування, психодіагностика, диференційна психологія, юридична психологія.

Мета дисципліни:

Закріплення у особового складу знань, отриманих при вивченні загальної психології, формування у курсантів знань про основні методи психологічних досліджень психічних процесів, станів та властивостей, прищеплення початкових навичок проведення психологічних досліджень, обробки та інтерпретації отриманих результатів.

Компетентність, яку формує дисципліна: ЗК07, СК01, СК05.

Зміст дисципліни:

Спостереження як метод психологічних досліджень у загальній психології. Експеримент як основний метод психологічних досліджень. Метод тестування в різних галузях психологічних знань. Інтерв'ю як метод психодіагностичного дослідження. Специфіка використання методу анкетування у загальній психології. Метод експертного оцінювання в різних галузях психологічної науки. Метод контент-аналізу в психологічних дослідженнях. Особливості дослідження відчуттів психофізіологічними методами. Особливості дослідження сприймання людини. Експериментальне дослідження особливостей пам'яті людини. Експериментально-психологічні методи дослідження мислення та мовлення людини. Особливості діагностики уяви особистості. Емпіричні дослідження особливостей уваги. Особливості дослідження емоцій та почуттів людини. Особливості психодіагностичного дослідження вольової сфери особистості.

Програмні результати навчання навчальною дисципліною:

Випускник повинен:

Знати: основні методи дослідження, що використовуються в психологічних дослідженнях; основні методи дослідження психічних процесів людини (пізнавальних, емоційних, мотиваційних); основні методи дослідження психічних станів людини (функціональних та емоційних); основні методи дослідження психічних властивостей людини.

Уміти: вільно користуватися поняттями і категоріями, що розкривають суть предмета; здійснювати підбір методів, адекватних меті психологічного дослідження; проводити психологічне дослідження з використанням вивченого

психодіагностичного інструментарію; аналізувати та інтерпретувати отримані результати, робити психологічні висновки за результатами дослідження.

Володіти: практичними навичками проведення індивідуальних психологічних досліджень.

3. Зміст навчальної дисципліни (анотація навчальної дисципліни).

Навчальна дисципліна «Практикум із загальної психології» є складовою загальної психології як фундаментальної і базової дисципліни в системі психологічних знань, яка поєднує систему знань теоретичного і практичного характеру. Вивчення дисципліни передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки майбутніх психологів, зокрема: опанування системою знань про закономірності, тенденції, особливості розвитку психіки у філогенезі та онтогенезі, теоретичними методами й принципами психології, її основними поняттями та категоріальним апаратом; оволодіння особливостями організації дослідницької роботи та інтерпретації результатів, а також формування у студентів уміння та навички практичного використання сучасних методів загальної психології.

4. Календарно-тематичний план вивчення дисципліни.

Назва модулів і тем	Форми організації навчання, вид навчальних занять кількість годин					Завдання для самостійної роботи
	денна					
	Лекції	Практичні	Семінарські	Контрольні роботи	Самостійна робота	
Змістовий модуль 1. Вступ до практикуму із загальної психології.						
1. Методи дослідження в психології.	2				4	Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
2. Експериментальні та не експериментальні методи в психології.	2				4	Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
3. Вступ до практикуму з загальної психології.			2			Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
Змістовий модуль 2. Методи дослідження пізнавальної сфери особистості.						
1. Пізнавальна сфера особистості та методи її дослідження.	2				4	Самостійне опрацювання літератури з теми заняття.

						Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
2. Відчуття. Методики дослідження відчуттів.		2				Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
3. Пам'ять. Методики дослідження пам'яті.		4				Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
4. Сприймання. Методики дослідження сприймання.		2				Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
5. Мислення. Методики дослідження мислення.		4			4	Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
6. Інтелект. Методики дослідження інтелекту.		4				Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування

						(презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
7. Уява. Методики дослідження уяви.		4			4	Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
8. Увага. Методики дослідження уваги.		4			4	Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
Змістовий модуль 3. Методи дослідження емоційно-вольової сфери особистості.						
1. Емоції та почуття.	2				4	Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
2. Методики дослідження особливостей емоційної сфери особистості.	4				4	Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
3. Методики дослідження особливостей емоційної сфери особистості.	4					Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень);

						стандартизовані тести.
4. Воля. Методики дослідження вольової сфери особистості.	4					Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
Змістовий модуль 4. Особистість у діяльності та спілкуванні.						
1. Поняття особистості у психології.	2				4	Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
2. Особистість. Методики дослідження особистості.	2				4	Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
3. Психологія спілкування. Методики дослідження міжособистісного спілкування.	4					Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
Змістовий модуль 5. Індивідуально-психологічні властивості особистості.						
1. Індивідуально-психологічні властивості особистості.	2				4	Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування

						(презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
2. Дослідження темпераменту та характеру особистості.	2				4	Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
3. Дослідження здібностей особистості.	4					Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.
4. Практикум з загальної психології				2		Самостійне опрацювання літератури з теми заняття. Рекомендована література: [1; 2; 3; 4; 5]. Виконання завдань для самостійної роботи. Поточне опитування (презентація рефератів, доповідей та повідомлень); стандартизовані тести.

5. Самостійна робота.

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для виконання самостійної роботи необхідно зробити конспект нижчезазначених питань.

1. Принципи побудови психологічного дослідження.
2. Вимоги до проведення психологічного дослідження.
3. Техніка проведення психологічного дослідження.
4. Класифікація методів дослідження в психології (Б.Г.Ананьєв)
5. Спостереження як метод психологічних досліджень.
6. Види психологічного спостереження.
7. Методика спостереження.
8. Переваги та недоліки методу спостереження.
9. Поняття про метод тестування.
10. Види тестів.
11. Правила проведення процедури тестування.
12. Поняття про анкетування як метод опитування.
13. Особливості побудови анкет.
14. Види питань в анкеті.
15. Поняття та види експериментального дослідження.
16. Етапи проведення експериментального дослідження.
17. Достойнства та недоліки експерименту.
18. Комп'ютерна діагностика. Її переваги й недоліки.
19. Поняття про відчуття. Його характеристика
20. Види відчуттів.
21. Властивості відчуттів.
22. Поняття про сприймання.
23. Види сприймання.
24. Властивості сприймання.
25. Поняття про пам'ять та її загальна характеристика.
26. Види пам'яті та їх характеристика.
27. Увага як пізнавальний процес. Її види.
28. Властивості уваги.
29. Вивчення методики «Рахунок по Крепеліну»: ознайомлення з інструкцією, проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики.
30. Ознайомлення з методикою «Таблиці Горбова-Шульте»: ознайомлення з інструкцією, проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики.
31. Ознайомлення з методикою «Логічні закономірності» Ліпмана: ознайомлення з інструкцією, проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики.
32. Мислення як пізнавальний процес. Його загальна характеристика та зв'язок з іншими психічними процесами.

33. Види мислення та їх характеристика.
34. Операції мислення та їх характеристика.
35. Поняття про інтелект та його співвідношення з поняттям «мислення».
36. Теорії багатомірного інтелекту як концептуальна основа тесту Р.Амтхауера.
37. Загальна характеристика та структура тесту Р.Амтхауера. Ознайомлення з інструкцією, проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики.
38. Мовлення як одна з основних форм психічної діяльності. Його характеристика.
39. Види мовлення.
40. Поняття про емоції та їх види.
41. Вивчення методики дослідження шкільної тривожності Філіпса: ознайомлення з інструкцією, особливості обробки результатів. Написання висновку за результатами проведення методики
42. Поняття агресії та агресивності. Теорії агресивності. Типи агресивної поведінки за А. Бассом
43. Групи емоційних станів та їх характеристика.
44. Загальна характеристика темпераменту та його властивості.
45. Концепція І. Павлова, Б.Теплова - В.Небиліцина про ВНД як теоретична основа методик вивчення темпераменту.
46. Методика визначення властивостей нервової системи за психомоторними показниками (методика Белова): ознайомлення, проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики.
47. Концепція акцентуацій характеру Леонгарда
48. Концепція акцентуацій характеру А.Є. Лічко
49. Ознайомлення з опитувальником С.Бем по вивченню фемінності-маскулінності. проведення, обробка результатів. Написання висновку за результатами проведення методики.
50. Поняття про афіліацію. Ознайомлення з опитувальником афіліації.
51. Поняття про самооцінку. Її функції та види
52. Теорія «локусу контролю» Дж. Роттера
53. Поняття про сугестивність. Оцінка сугестивності.
54. Методика рівня співвідношення цінності та доступності О.Б.Фанталової (УСЦД): ознайомлення з інструкцією, проведення, обробка результатів.
55. Написання висновку за результатами проведення методики.

Література

Базова:

1. Загальна психологія: Практикум / В.Волошина, Л.Долинська, С.Ставицька, О.Темрюк –К : Каравелла, 2013. – 280 с.

2. Практикум із загальної психології / За ред. Т.І. Пашукової. - К., 2000. – 204с.
3. Практикум із загальної психології / Зелінська Т.М., Михайлова І.М. Навчальний посібник. —К.: Каравела, 2010. —272 с.
4. Практикум по общей психологии: Учеб. пособие / Н.С.Глуханюк, Е.В.Дьяченко, С.Л.Семенова. – 3-е изд. М.: МПСИ; Воронеж: НПО «МОДЭК», 2006. –224 с.

Додаткова:

5. Загальна психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С.Д. Максименко. — 2.вид., перероб. і доп. — Вінниця : Нова Книга, 2004. — 704 с.

Вказівки до самостійної роботи

Самостійна робота є невід’ємною складовою вивчення навчальної дисципліни.

Завдання самостійної роботи подаються на лекційному занятті та містяться у методичних вказівках до проведення практичних занять та організації самостійної роботи.

Вона здійснюється за такими напрямками:

- підготовка теоретичних питань до семінарських або практичних занять;
- конспектування першоджерел;
- підготовка рефератів;
- виконання індивідуальних завдань (курсова робота);
- підготовка до підсумкових модульних робіт;
- підготовка до екзамену.

Підготовка теоретичних питань до семінарських або практичних занять передбачає опрацювання питань теми семінарського або практичного заняття. Ці питання могли як розглядати під час лекції, так і виноситися на самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки.

- Визначте питання для підготовки (Ви маєте розглянути усі питання, зазначені у плані семінарського або практичного заняття).

- Візьміть у бібліотеці Академії (читальному залі або на кафедрі) джерела, зазначені у списку основної літератури до заняття. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).

- Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання семінарського або практичного заняття.

- Прочитайте ці розділи.
- Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.
- Визначте основні поняття, які Ви повинні засвоїти.

- Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.

- Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки за прочитаним матеріалом.

- Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які Ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультації до викладача.

- Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або розв'язавши практичні завдання.

Конспектування першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування можуть пропонуватися статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм підготовки.

- Прочитайте запропоноване першоджерело.

- Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).

- Складіть план (простий або складний).

- Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.

- Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо.

- Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка рефератів передбачає глибокий та детальний аналіз проблеми, винесеної у темі реферату.

Алгоритм підготовки.

- Ознайомтеся з вимогами до реферату.

- Підберіть літературу, у якій розкривається тема реферату. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).

- Складіть план реферату.

- Опрацюйте літературні джерела, користуючись порадами до конспектування першоджерел.

- Систематизуйте опрацьований матеріал відповідно до плану реферату.

- Дайте власний критичний аналіз та оцінку висвітленої проблеми.

- Оформіть реферат відповідно до вимог.

- На основі реферату підготуйте усну доповідь на семінарське або практичне заняття.

Підготовка до підсумкової модульної роботи (ПМР) та екзамену має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм виконання

- Ознайомтеся з переліком питань та завдань до ПМР або екзамену.
- Підберіть підручники, методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки (її перелік Ви можете знайти в робочій програмі або методичних матеріалах).
- Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.
- Визначте рівень знань з кожного питання.
- Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до семінарських або практичних занять.
- Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.

Примітка: якщо ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, ви можете звернутися за консультацією до викладача.

Час проведення консультацій зазначений у графіку проведення консультацій (кафедра психології та педагогіки).

6. Політика курсу та оцінювання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу начальника факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Прослуховуючи цей курс, курсант погоджується виконувати положення принципів академічної доброчесності: складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб; надавати для оцінювання лише результати власної роботи; не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших курсантів; не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань курсантів.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом навчання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

7. Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

Робота на лекції передбачає сприйняття та засвоєння теоретичного курсу, а також фіксацію основних його положень (конспектування).

Нарахування балів за роботу на лекціях відбувається шляхом перевірки конспектів лекцій. При тому оцінюється: повнота, охайність і грамотність ведення конспекту лекцій; відтворення лекційних матеріалів під час виконання модульного контролю. Наявність усіх компонентів роботи на лекції може бути оцінено до 1 балу. За недостатньо повне відображення лекційного матеріалу у конспекті, систематичні пропуски лекційних занять, курсанту за даний вид навчальної роботи бали нараховуються лише в частині законспектованих лекцій.

Під час лекцій та інших занять не припустимо відволікатись розмовами, користуватись мобільними телефонами та іншими гаджетами, порушувати дисципліну в будь який інший спосіб. Запізнення на лекцію так само не припустимі, викладач залишає за собою право не допустити до заняття курсанта, що порушує дисципліну або запізнюється. Поважайте працю викладача, ваших товаришів по навчанню та себе – дотримуйтесь дисципліни під час освітнього процесу. Ці ж самі правила поведінки поширюються й на інші форми занять (групові, семінари, практичні). Користування гаджетами для доступу до мережі Інтернет припустиме лише під час групових/семінарських/практичних занять за вказівкою чи дозволом викладача. Пропущені лекції слід відпрацювати переписавши конспект та продемонструвавши його викладачу, при цьому слід бути готовим відповісти на його питання за змістом лекції.

Відповідь на груповому/семінарському занятті оцінюється за наступними критеріями:

відмінно – курсант у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутих знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

добре – курсант володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

задовільно – курсант загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання, але у викладеному матеріалі є певні прогалини, неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках.

незадовільно – курсант за допомогою викладача намагається відтворити матеріал, але відповідь неточна, неповна, головний зміст матеріалу не розкрито, аргументація та власне розуміння питання майже відсутні; курсант із помітними труднощами використовує певні знання у вирішенні завдань.

Пропущене групове/семінарське заняття відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом заняття.

Виконання завдань, винесених на самостійну роботу, оцінюється за такими критеріями: повнота, охайність і грамотність ведення конспекту; наявність матеріалу для висвітлення питань винесених на самостійну роботу.

Наявність всіх компонентів конспекту може бути оцінено до 1 балу; неохайне оформлення конспекту, недостатнє відображення матеріалу самостійної роботи – бал не нараховується.

Реферат оцінюється за наступними критеріями: відповідна форма, грамотність, охайність, науковість, достатня кількість використаної літератури (не менше 5 джерел). За наявності всіх компонентів *реферат отримує 5 балів*; обмежена кількість використаної літератури (менше 5 джерел) – 3 бали; за неохайне оформлення, недостатньо повне відображення обраної теми, суттєві помилки – 2 бали.

У ході вивчення дисципліни з метою визначення рівня теоретичних знань з курсу проводиться *модульний контроль* (контрольна робота). Контрольна робота проводиться у письмовій формі. Написання контрольної роботи є обов'язковим для всіх курсантів. За виконання модульного контролю курсант може отримати максимально 5 балів.

Підсумковий контроль якості засвоєння знань курсантами з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль є семестровим та забезпечує оцінку результатів навчання курсантів на заключному етапі їх навчання з навчальної дисципліни і проводиться у вигляді заліку з оцінкою в термін, встановлений графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою навчальної дисципліни.

Залік – це вид підсумкового контролю, при якому засвоєння курсантом навчального матеріалу з дисципліни оцінюється на підставі результатів поточного контролю (контрольних робіт за змістовими модулями; поточного опитування; виконання самостійних завдань та певних видів робіт на практичних/семінарських/групових заняттях) протягом семестру.

Залікова оцінка виставляється за результатами поточного контролю. Максимальна кількість балів за вивчення дисципліни – 100. Якщо під час проходження курсу курсант набрав хоча б 60 балів то має право не здавати залік вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів, а рейтингова оцінка є підсумковою і переводиться за визначеною шкалою на залікову оцінку. Курсант має право підвищити свій рейтинговий показник, набраний в ході роботи на лекціях, семінарських та практичних заняттях (але не більше ніж на 25 балів).

Якщо курсант не отримав залік за результатами поточного контролю, залік виставляється за результатами підсумкової співбесіди або виконання ним залікової контрольної роботи (форму проведення заліку визначає викладач).

Залік (співбесіда, залікова контрольна робота тощо) приймає науково-педагогічний працівник, який викладає курс.

Питання до заліку складаються на основі програми курсу і адекватно відображають зміст усього навчального матеріалу курсу «Психологія

лідерства та натовпу».

Оцінювання знань курсантів здійснюється відповідно до Положення «Про оцінювання знань у Національній академії Національної гвардії України».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінки			Критерії
за шкалою ECTS	за національною шкалою	за шкалою Академії	
A "Відмінно"	Відмінно	90 – 100	Курсант виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
B "Дуже добре"	Добре	82 – 89	Курсант виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності.
C "Добре"		75 – 81	Курсант виявив у цілому добрі знання навчального матеріалу дисципліни при виконанні передбачених програмою завдань, але припустив низку незначних помилок; опрацював основну літературу, рекомендовану програмою; показав систематичні знання з дисципліни; здатний самостійно використовувати та поповнювати знання у процесі подальшого навчання та професійної діяльності.
D "Задовільно"	Задовільно	66 – 74	Курсант виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно.
E "Достатньо"		60 – 65	Курсант виявив мінімальні знання основного навчального матеріалу дисципліни в обсязі,

Оцінки			Критерії
			необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; в основному виконував завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значні помилки у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути лише під керівництвом та за допомогою викладача.
FX "Незадовільно"	Незадовільно	35 – 59	Курсант має значні прогалини в знаннях основного навчального матеріалу дисципліни; припускає принципові помилки при виконанні передбачених програмою завдань.
F "Незадовільно"		1 – 34	Курсант не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань; не спроможний самостійно засвоїти програмний матеріал.

8. Рекомендована література.

Основна:

1. Загальна психологія: Практикум / В.Волошина, Л.Долинська, С.Ставицька, О.Темрюк –К : Каравелла, 2013. – 280 с.
2. Практикум із загальної психології / За ред. Т.І. Пашукової. - К., 2000. – 204с.
3. Практикум із загальної психології / Зелінська Т.М., Михайлова І.М. Навчальний посібник. —К.: Каравела, 2010. —272 с.
4. Практикум по общей психологии: Учеб. пособие / Н.С.Глуханюк, Е.В.Дьяченко, С.Л.Семенова. – 3-е изд. М.: МПСИ; Воронеж: НПО «МОДЭК», 2006. –224 с.

Додаткова:

5. Гамезо М.В. Домашенко И.А. Атлас по психологии. – М.: Педагогическое общество России, 2001 – 276 с.
6. Батаршев А.В., Алексеева И.Ю., Майорова Е.В. Диагностика профессионально важных качеств. –СПб.: Питер, 2007. –192 с.
7. Большой психологический словарь. Под ред. Мещерякова Б.Г., Зинченко В.П. - М.: Прайм-Еврознак, 2003 - 672 с.
8. Выготский Л.С. Психология. М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. - 1008 с. (Серия "Мир психологии")
9. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психологической диагностике. К.: Наукова думка, 1989.

10. Веккер, Л. М. Психика и реальность: единая теория психических процессов. — М.: Смысл, 1998. — 670 с.
11. Истратова О.Н. Психодиагностика. Коллекция лучших тестов / О.Н.Истратова, У.В.Эксакусто. —Изд. 2-е. —Ростов н/Д: Феникс, 2006. —375с.
12. Карелин А. Большая энциклопедия психологических тестов. — М.: Эксмо., 2007. —416 с.
13. Ковалев С.В. Подготовка старшеклассников к семейной жизни: тесты, опросники, ролевые игры: Кн. для учителя. — М.: Просвещение. 1991.
14. Леонгард К. Акцентуированные личности — К.,1981.
15. Личко А.Е. Психопатии и акцентуации характера у подростков.- Л,1983.
16. Загальна психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С.Д. Максименко. — 2.вид., перероб. і доп. — Вінниця : Нова Книга, 2004. — 704 с.
17. Методики психодиагностики в учебно-воспитательном процессе / Сост. В.В. Гришин, П.В. Лушин. — М.: ИКА "Москва". 1990.
18. М'ясоїд П.А. Загальна психологія. Навчальний посібник.- К., "Вища школа" — 276с.
19. Психология индивидуальных различий. Тексты /Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я.Романова. - М, 1982.
20. Немов Р.С. Психология. Учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений: В 3 кн. — 4- е изд. — М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. — Кн. 3: Психодиагностика.
21. Общая психология: познавательные процессы: учебное пособие / В.М. Козубовский. —3-е изд. — Минск: Амалфея, 2008. —368 с.
22. Практикум по психодиагностике. Психодиагностика мотивации и саморегуляции / Ред. колл. А.И. Зеличенко, И.М. Карлинская, С.Р. Пантилеев и др. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1990.
23. Практикум по психологии / Под ред. А.Н. Леонтьева, Ю.Б. Гиппенрейтер. — М.: Изд-во Моск. ун-та, 1972. С.101-104
24. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии / В.Д.Балин, В.К.Гайда, В.К.Гербачевский и др. Под общей ред. А.А.Крылова, С.А.Маничева. —2- е изд., доп. и перераб. —СПб.: Питер 2003.- 560 с.
25. Практикум по психологии состояний: Учебное пособие / Под ред. проф. А.О.Прохорова. —СПб: Речь, 2004. —480 с.
26. Райгородский Д.Я. (ред.) Психология и психоанализ характера Хрестоматия по психологии и типологии характеров. - М.: Бахрах-М, 2009. - 640 с.
27. Райгородский Д.Я. Практическая психодиагностика. Методики и тесты. Учебное пособие. - Самара: «БАХРАХ-М», 2002. —672 с.
28. Рогов Е.И. Настольная книга практического психолога в образовании: Учеб. пособие. — М., 1996

29. Шифман Х.Р. Ощущение и восприятие. 5-е изд. – СПб.: Питер, 2003. –928с.

30. Щербатых Ю.В. Общая психология. - СПб: Питер, 2008. - 272с.

9. Питання до підсумкового контролю.

1. Принципи побудови психологічного дослідження.
2. Вимоги до проведення психологічного дослідження.
3. Техніка проведення психологічного дослідження.
4. Класифікація методів дослідження в психології (Б.Г.Ананьєв)
5. Спостереження як метод психологічних досліджень. Види психологічного спостереження.
6. Методика спостереження. Переваги та недоліки методу спостереження.
7. Поняття про метод тестування. Види тестів.
8. Правила проведення процедури тестування.
9. Загальна характеристика методів опитування. Переваги та недоліки кожного з них.
10. Поняття про анкетування як метод опитування. Особливості побудови анкет. Види питань в анкеті.
11. Поняття про проекцію. Загальна характеристика проєктивних методів вивчення особистості.
12. Поняття та види експериментального дослідження.
13. Етапи проведення експериментального дослідження. Достоїнства та недоліки експерименту.
14. Комп'ютерна діагностика. Її переваги й недоліки.
15. Поняття про відчуття та його види.
16. Поняття про сприймання та його види.
17. Специфіка пам'яті, її види.
18. Увага як пізнавальний процес. Її види та властивості.
19. Мислення як пізнавальний процес. Види та операції мислення.
20. Мовлення як одна з основних форм психічної діяльності. Його види.
21. Поняття про уяву та її види.
22. Поняття про емоції та їх види.
23. Поняття про волю. Групи вольових якостей та їх характеристика.
24. Групи емоційних станів та їх характеристика.
25. Поняття агресії та агресивності. Типи агресивної поведінки за А. Бассом.
26. Поняття про самооцінку. Її функції та види.
27. Загальна характеристика темпераменту та його властивості.
28. Характер: поняття, структура, сфери прояву.
29. Загальне поняття про особистість. Форми спрямованості особистості.
30. Мотиваційна сфера особистості: структура, динаміка. Види мотивів.
31. Характеристика методик дослідження відчуттів.
32. Характеристика методик дослідження сприймання.

33. Дослідження обсягу короткочасної та довготривалої пам'яті; опосередкованого запам'ятовування.
34. Методика дослідження динаміки процесу заучування та її характеристика.
35. Характеристика методик дослідження властивостей уваги.
36. Загальна характеристика шкал інтелекту Д. Векслера та його концепція інтелекту.
37. Загальна характеристика та структура тесту Р.Амтхауера.
38. Методика «Прогресивні матриці» Равена: загальна характеристика, структура.
39. Загальна характеристика тесту інтелекту Кеттелла.
40. Методи вивчення експресивного та імпресивного мовлення.
41. Дослідження продуктивності уваги за допомогою методики Е.Торренса.
42. Дослідження емоційної модальності за шкалою диференційних емоцій К. Ізарда.
43. Характеристика методик дослідження тривожності.
44. Характеристика методики діагностики депресивних станів.
45. Поняття про емпатію. Характеристика методики дослідження емпатії.
46. Характеристика методик дослідження агресивності.
47. Характеристика методик дослідження нервово-психічної стійкості та емоційного вигорання.
48. Характеристика методик дослідження вольової сфери (наполегливості, імпульсивності).
49. Характеристика методик дослідження темпераменту.
50. Визначення властивостей нервової системи за психомоторними показниками.
51. Концепція акцентуацій характеру та методики їх діагностики.
52. Характеристика методик дослідження професійних схильностей.
53. Дослідження особистості за допомогою багатофакторного особистісного опитувальника Р.Кеттелла.
54. Характеристика методик дослідження самооцінки.
55. Я-концепція в структурі особистості. Характеристика методики дослідження я-концепції.
56. Методики дослідження ціннісних орієнтацій та їх характеристика.
57. Характеристика методики дослідження домінуючого психологічного захисту.
58. Характеристика методик, спрямованих на виявлення мотивації.
59. Метод соціометрії. Його характеристика.
60. Характеристика методик дослідження взаємовідносин у малій групі за методикою Т. Лірі та методика Рене Жиля.

